

روایت ششم

گزارش اجرای طرح

«راهنمای برنامه درسی و تربیتی مقاومت در مدرسه»

به کوشش: سرکار خانم خدیجه زارعی / معلم پایه نهم

دبیرستان دوره اول شهدای مسجدین/ روستای مسجدین/ شیرین آباد/ همدان

برنامه‌ی اجرایی این طرح بر مبنای تلفیق محتوای درسی با اهداف تربیتی هویت ملی_محلی و با محوریت کتاب درسی «آمادگی دفاعی» پایه نهم، به دلیل قرابت موضوعی و نزدیکی با اهداف طرح، تدوین شد. برنامه‌ی اجرایی در دو بخش اصلی دنبال گردید:

الف) تدوین درس‌نامه‌های تخصصی: با هدف پوشش عمیق‌تر مفاهیم، یک مجموعه درس‌نامه در حدود ۴۵ صفحه توسط مجری طرح طراحی شد که عناوین آن شامل موارد زیر است:

- دشمن‌شناسی (شناخت دشمن و مصادیق تاریخی آن در جهان)
- جدال، سازش و مقاومت (تحلیل تاریخی و پیامدها تاریخی آن)
- دفاع از ایران‌مان (راهبردهای دفاع از ایران)
- مجاهدت زنانه (نقش و جایگاه زنان در دفاع از میهن)
- ایران قوی (با رویکرد اقتصاد مقاومتی و نقش روستاییان)

ب) طراحی موقعیت‌های یادگیری و رویدادهای درون و برون‌مدرسه‌ای: جهت تبدیل مفاهیم نظری به تجربه‌ی عملی و ماندگار، رویدادهای متنوعی پیش‌بینی شد که در ادامه به تفصیل آمده است.

تقویم و زمان‌بندی

اجرای این طرح در یک بازه‌ی زمانی ۹ ماهه (از مهر تا خرداد) با توزیع فعالیت‌ها به شرح زیر انجام پذیرفت. روند اجرا با جدول زمان‌بندی دروس مدرسه با مناسبت‌های ملی هماهنگ گردی.

ترم اول (مهر تا آبان - با محوریت هویت ملی)

مهرماه: تدریس درس‌نامه‌های دشمن‌شناسی و جدال، سازش و مقاومت.

اواخر مهر تا ۱۳ آبان: برگزاری رویداد «سرو قامتان وطن» و تحلیل مستندی از لیبی بنام «عبرت» با رویکرد تطبیقی با وضعیت ایران (به‌ویژه تحلیل برجام).

ترم دوم (اسفند تا خرداد - با محوریت هویت محلی و مقاومت فعال)

آذر تا بهمن: برگزاری رویداد «دفاع از ایران‌مان» و اجرای نمایشگاه «روایت پیشرفت» در سطح مدرسه و منطقه.

اسفند و فروردین: اجرای برنامه‌های ویژه جنگ رمضان (اعم از ختم قرآن برای رهبر شهید ایران، تبیین مسائل جنگ رمضان در ساعات انشا و تولید محتوای مجازی).

اردیبهشت و خرداد: تدریس درس‌نامه‌های «ایران قوی» و «امنیت غذایی» و جمع‌بندی نهایی با رویکرد هویت محلی.

گزارش اجرای پروژه

اجرای پروژه در قالب فعالیت‌های ذیل به صورت گام به گام پیش رفت:

۱. آموزش مفاهیم پایه: آغاز کار با تدریس درس‌نامه‌های دشمن‌شناسی و تحلیل تاریخی، که با پرسش‌های تحلیلی و ارزشیابی مستمر همراه بود.

۲. استفاده از مستندهای تاریخی: اکران مستند «عبرت» در کلاس و تحلیل آن‌ها، که منجر به درک عمیق دانش‌آموزان از پیامدهای سازش و اهمیت مقاومت شد. واکنش عاطفی دانش‌آموزان نسبت به سرنوشت ایران، نشان‌دهنده‌ی تأثیرگذاری بالای این بخش بود.

۳. برگزاری رویدادهای هویت‌بخش: به مناسبت ۱۳ آبان، رویداد «رویداد سرو قامتان وطن» با معرفی شخصیت‌های تاریخی (از آریوبرزن تا میرزا کوچک خان جنگلی) و انشای خلاقانه توسط دانش‌آموزان برگزار شد.

۴. توانمندسازی مهارتی (روایتگری): با توجه به بافت روستایی و ضرورت افزایش اعتماد به‌نفس دانش‌آموزان، تأکید ویژه‌ای بر مهارت روایتگری و سخنوری در جمع صورت گرفت. دانش‌آموزان پایه نهم با تهیه اینفوگرافی و بنر، مفاهیم مربوط به استکبار، جنگ رسانه‌ای و جنایت‌های آمریکا را برای پایه‌های هفتم و هشتم تبیین کردند.

۵. ایجاد الگوهای زنانه: با توجه به جنسیت دخترانه، بخش ویژه‌ای با عنوان «مجاهدت زنانه» تعریف و طی آن، زندگی زنان قهرمان ایران و محور مقاومت (مانند بی‌بی مریم بختیاری و زنان لرده و زنان محور مقاومت ایران و لبنان و غزه) روایت شد و بنرهایی از این الگوها در مدرسه نصب گردید.

۶. برگزاری نمایشگاه روایت پیشرفت: با هدف تقویت «حب ایران»، نمایشگاهی از دستاوردهای علمی، فناوری، نظامی و هسته‌ای کشور در مدرسه برپا شد که با استقبال منطقه‌ای نیز مواجه گردید.

۷. همگامی با رویدادهای ملی و مذهبی: در ایام جنگ (رمضان)، برنامه‌هایی نظیر ختم قرآن، برگزاری جلسات گفتگو در ساعات انشا با موضوع تقابل تمدنی، و تولید محتوای مجازی (کلیپ و پادکست) برای تحلیل مسائل روز توسط دانش‌آموزان اجرا شد.

نتایج و ره‌آوردها

بر اساس ارزیابی میدانی و مشاهدات مجری طرح، مهم‌ترین دستاوردهای این پروژه به شرح زیر است:

نهادینه‌سازی هویت ملی: دانش‌آموزان به درجه‌ای از بلوغ فکری دست یافتند که هویت ایرانی خود را به عنوان یک اصل ارزشمند پذیرفته و نسبت به آینده میهن احساس مسئولیت می‌کردند.

واکنش عاطفی و تحلیلی: تبدیل مفاهیم انتزاعی مقاومت به یک باور درونی؛ به‌گونه‌ای که دانش‌آموزان در تحلیل مسائلی مانند مذاکرات هسته‌ای و نفوذ دشمن، دیدگاه‌های تحلیلی و غیرشعاری از خود نشان دادند.

افزایش اعتماد به‌نفس و مهارت‌های ارتباطی: تأکید بر روایتگری، توانمندی دانش‌آموزان روستایی را در سخنوری، جرات‌مندی و ارائه‌ی مطلب در جمع به طور چشمگیری افزایش داد.

تأثیرپذیری مخاطبان پایه‌های دیگر: تبیین مفاهیم توسط دانش‌آموزان پایه نهم برای دانش‌آموزان پایه هفتم و هشتم، تأثیری عمیق‌تر از آموزش مستقیم معلم داشت و شور و اشتیاق آنان را برانگیخت.

محدودیت‌های اجرایی

در طول اجرای این پروژه، مجری با موانع و محدودیت‌هایی مواجه بود که مهم‌ترین آن‌ها عبارتنداز:

محدودیت‌های فیزیکی و امکاناتی: عدم دسترسی کامل به امکانات مادی و فضای مناسب جهت برگزاری فعالیت‌های میدانی گسترده‌تر.

عدم همراهی کامل عوامل مدرسه: هم‌سو نبودن کامل اکثر اهمکاران و عوامل اجرایی مدرسه با اهداف طرح، که فشار کاری زیادی را بر دوش مجری تنها وارد می‌کرد.

محدودیت فضای مجازی: عدم بستر مناسب برای تبدیل کنشگری دانش‌آموزان به فعالیت‌های مجازی گسترده‌تر و تأثیرگذار در سطح ملی.

نقاط قوت، ضعف و پیشنهادها

نقاط قوت

- طراحی بومی و متناسب با زیست بوم (روستا) و جنسیت (دختران).

- استفاده از روش‌های فعال یادگیری (روایتگری، نمایشگاه، تحلیل فیلم).
- ایجاد پیوند محتوایی میان درس و زندگی واقعی دانش‌آموزان.
- توفیق در ایجاد دغدغه‌ی ملی و وطندوستی در سطحی عمیق و نهادینه.

نقاط ضعف و چالش‌ها

- شکاف میان نظریه و کنشگری: طرح موفق به تبدیل بینش دانش‌آموزان به کنشگری مؤثر و گسترده در سطح فراتر از مدرسه و منطقه نشد.
- غفلت از بُعد عملی مجاهدت: در حالی که مفهوم «مقاومت» در ذهن دانش‌آموزان شکل گرفت، اما زمینه‌های عملی برای ایفای نقش مجاهدانه در موقعیت‌های واقعی برای آنان به‌خوبی ترسیم و فراهم نشد.
- فشار کاری بالا: حجم بالای فعالیت‌ها و عدم وجود تیم همکار، از نقاط ضعف ساختاری این پروژه بود.

پیشنهادهایی برای طرح‌های مشابه

تیم‌سازی و توانمندسازی همکاران: پیش از آغاز طرح، با برگزاری کارگاه‌های توجیهی برای سایر معلمان و عوامل مدرسه، همراهی جمعی را ایجاد کرده و از ایجاد یک تنه‌بار اجرایی جلوگیری شود.

طراحی بسترهای کنشگری فرامدرسه‌ای: برنامه‌ریزی جهت ارتباط با نهادهای محلی (مانند پایگاه‌های مقاومت، شورای روستا و...) برای ارائه‌ی نقش‌های عملی به دانش‌آموزان در سطح روستا یا شهرستان.

تأکید بر بعد عملی در کنار آموزش نظری: طراحی فعالیت‌های امدادی، کمک‌مؤمنانه، یا شرکت در پویش‌های ملی، به‌گونه‌ای که دانش‌آموزان خود را مجاهد و کنشگر اصلی ببینند.

ارتقاء سطح کیفی تولیدات رسانه‌ای: حمایت از دانش‌آموزان برای تولید محتوای حرفه‌تری (پادکست و کلیپ) و انتشار آن در بسترهای فراگیرتر با هماهنگی آموزش و پرورش استان.

نمونه‌تصاویر

